

Bilgi Edinme Hakkı: Kamuya ait, kamuya kapalı

IPI bilgi edinme hakkı yıllık raporu

Giriş	01
Bilgi edinme başvurusu, itiraz ve dava süreçleri	02
IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu	11
Bulgular ve değerlendirme	14
Örneklerle mevcut sorunlar	22
Politika önerileri	34
Sonuç	39

Giriş

Bu rapor, Türkiye’de bilgi edinme hakkının uygulamada nasıl işlediğini analiz etmek ve kamu kurumlarının bilgi edinme başvurularına verdiği yanıtların niteliğini değerlendirmek amacıyla hazırlandı. Rapor, IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu’na kaydedilen 423 başvurunun analizine dayanıyor ve hem hukuki çerçeveyi hem de uygulamada karşılaşılan temel sorunları irdeliyor.

Platform verilerine göre, Ocak 2015 ila Mart 2026 tarihlerinde yapılan başvuruların yalnızca yüzde 57’sine yanıt verildi, yüzde 26’sı reddedildi, yüzde 17’si ise yanıtız kaldı. Olumlu yanıtlanan başvuruların yüzde 57’si teknik olarak yanıt almış sayılsa da talep edilen bilgiyi sağlamıyordu.

Olumlu yanıtlanan başvuruların yüzde 57’si teknik olarak yanıt almış sayılsa da talep edilen bilgiyi sağlamıyordu.

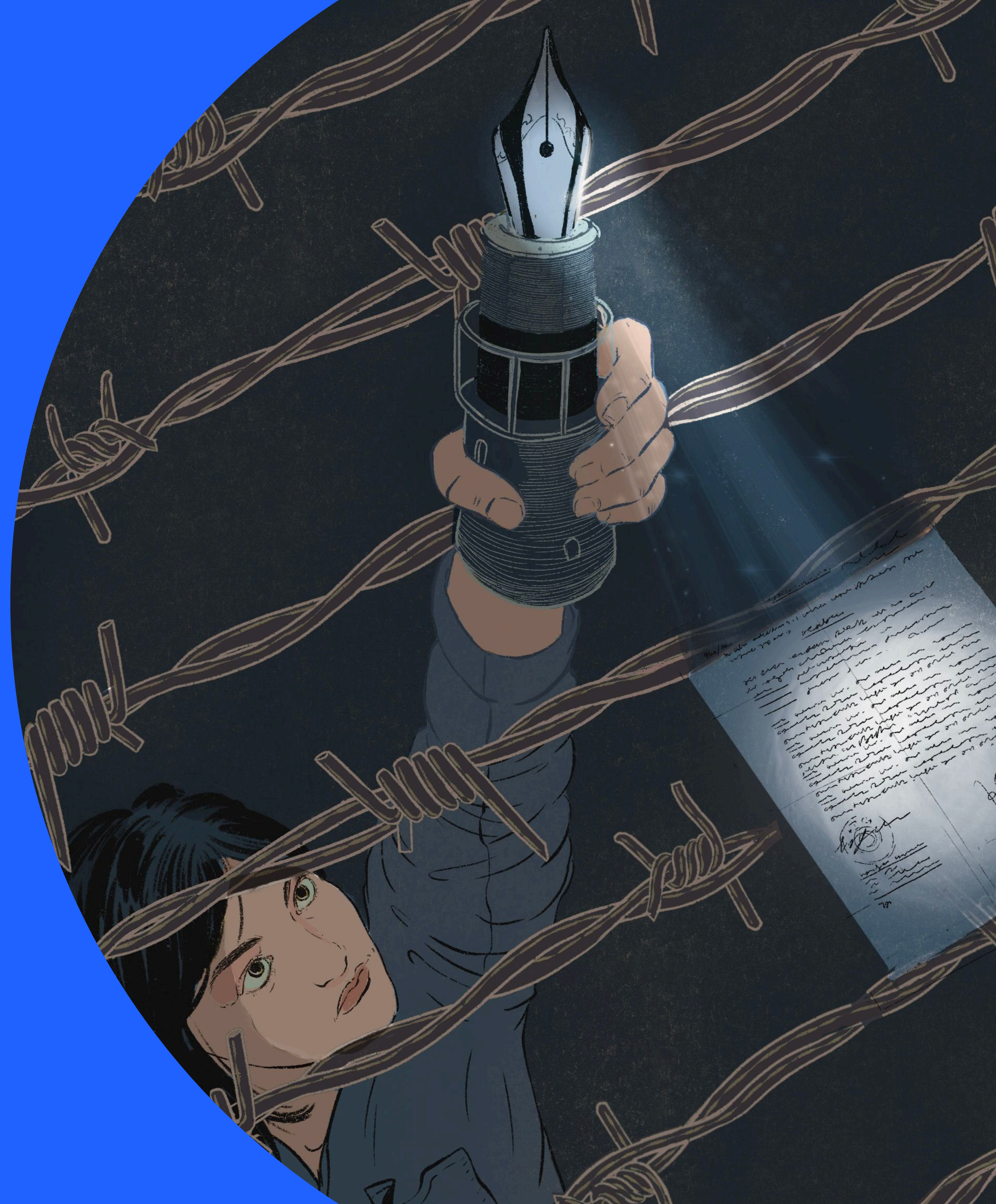
Bu veriler, kamu kurumlarının bilgi edinme başvurularına çoğu zaman teknik olarak yanıt verdiğini, ancak yanıtların önemli bir bölümünün talep edilen bilgiyi içermediğini gösteriyor. Özellikle “ayrı veya özel çalışma gerektirir”, “ticari sır” ve “gizli bilgi” gibi istisnai gerekçelerinin keyfi kullanımı, kamusal nitelik taşıyan verilere erişimi önemli ölçüde sınırlandırıyor.

Veriler aynı zamanda kurumlar arasında ciddi farklılıklar olduğunu da ortaya koyuyor. Bazı kurumlar başvurulara düzenli ve kapsamlı yanıt verirken, bazı kurumlar başvuruların büyük bölümünü reddediyor veya yanıtız bırakıyor.

Bu rapor, bilgi edinme hakkının Türkiye’de hukuki olarak tanınmış olmasına rağmen uygulamada önemli yapısal engellerle karşı karşıya olduğunu ortaya koyuyor. Bu durum, kamu yönetiminin şeffaflığı, hesap verebilirliği ve demokratik denetimi açısından kritik bir sorun oluşturuyor.

Bilgi edinme başvurusu, itiraz ve dava süreçleri

Bu bölümde, etkili bir bilgi edinme başvurusunun nasıl yapıldığına ve zamanında cevaplanmayan veya reddedilen başvurularınız için neler yapabileceğinize yer veriyoruz. Şeffaflığın, hesap verebilirliğin ve demokrasinin temel yapı taşlarından biri olan bilgi edinme hakkınızı kullanırken karşılaştığınız zorluklara teknik açıdan yardımcı olabilecek çözüm önerileri sunuyoruz.

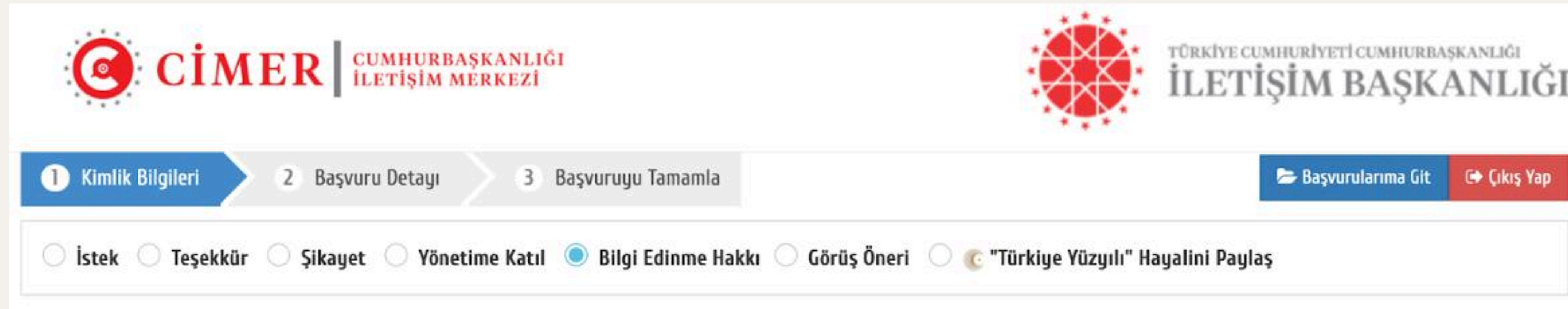
Bilgi edinme başvurusu nedir, nasıl yapılır?

Bilgi edinme başvurusu temelde kamu kurumlarına, görev ve faaliyetleri kapsamında ürettiği ya da elinde bulundurduğu bilgi ve belgelere yönelik soru sormayı kapsıyor. Belediyelere, kaymakamlıklara, bakanlıklara ve hatta muhtarlıklara dahi yetki alanı ve kayıtlarında olan herhangi bir konuda yazılı olarak sorulan sorular bilgi edinme hakkı kapsamına giriyor. Yalnız buradaki kritik iki nokta, sorunuzu yazılı olarak sormanız ve dilekçenizin başında başvurunun bilgi edinme kapsamında yapıldığını vurgulamanız.

Soru sormak istediğiniz kurumun internet sitesinde bir şikâyet/talep/geri bildirim formu varsa doğru yerdesiniz. Bu sayfada aslında sorularınıza en geç kaç gün içerisinde yanıt verileceği yazmalı. Eğer yazmıyorsa bu süre yasal olarak 15 iş günü sayılır. Gerekirse bir defaya mahsus bu süre 15 iş günü daha uzatılabilir.

Yalnız burada da iki kritik nokta var: Birincisi, CİMER'e giriş yaptıktan sonra hangi bölümden soru soracağınızı bilmek. Çünkü CİMER sadece bilgi edinme başvuruları alan bir platform değil. Aynı zamanda şikâyetlerinizi girebildiğiniz, istek ve teşekkür bildirebildiğiniz, yönetime katılabildiğiniz ve görüş/önerilerinizi iletebildiğiniz bir platform. Dolayısıyla CİMER'e giriş yaptığınızda öncelikle üst menüden "bilgi edinme hakkı" seçeneğini işaretlemeniz gerekli (Şekil 1).

İkincisi de günde yalnızca bir başvuru yapabiliyorsunuz. Fakat bu, her bir kategoride bir başvuru yapabiliyorsunuz demek değil. Örneğin "şikâyet"te bulduysanız aynı gün bilgi edinme başvurusu, istek/teşekkür bildirimini gibi başka hiçbir işlem yapamazsınız.

The screenshot shows the CİMER website interface. At the top left is the CİMER logo with the text "CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM MERKEZİ". At the top right is the logo of the "TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI". Below the logos is a progress bar with three steps: "1 Kimlik Bilgileri" (highlighted in blue), "2 Başvuru Detayı", and "3 Başvuruyu Tamamla". To the right of the progress bar are two buttons: "Başvurularıma Git" and "Çıkış Yap". Below the progress bar is a list of categories with radio buttons: "İstek", "Teşekkür", "Şikâyet", "Yönetime Katıl", "Bilgi Edinme Hakkı" (selected), "Görüş Öneri", and "'Türkiye Yüzyılı' Hayalini Paylaş".

(Şekil 1)

Etkili bir başvuru metni nasıl yazılır?

Bilgi edinme başvurusu yaptığınız konuda **sorduğunuz sorular “evet/hayır” cevabı verilebilecek sorular olmamalı.**

Birden fazla sorunuz varsa bunları **madde işareti kullanarak sıralayabilirsiniz.** Yine de bir başvuruda çok fazla soru sormak yerine ayrı başvurular yapmanızı öneririz. Tek başvuruda üç soru sorduysanız yalnızca birinin yanıtlanma ihtimali yüksek. Her sorunuza cevap alabilmek için ayrı ayrı başvurular yapmanız daha etkili olur.

Talep ettiğiniz bilginin **spesifik bir tarih aralığı içermesi önemli** ve bu tarih aralığı çok uzun tutulmamalı. Kurumlar son 10 yıl için talep ettiğiniz bilgileri “özel ve ayrı bir çalışma gerektirdiği” gerekçesiyle reddetme eğiliminde. Bu ihtimali düşürmek için dar aralıklar tercih edilmeli.

Bilgi almak istediğiniz konuda kurumun elindeki tüm bilgileri talep ettiğinizi söylemek yerine spesifik olunmalı. **Tam olarak hangi bilgiyi, hangi veriyi istediğiniz** mümkün olduğunca detaylı bir şekilde belirtilmeli.

Başvurunuzu doğru kuruma ilettiğinizden emin olun. Eğer birden fazla kurumu ilgilendirebileceğini düşünüyorsanız ilgili tüm kurumlara aynı başvuruyu yaparak zamandan tasarruf edebilirsiniz.

Kurumların “belgeleri kurumumuza gelip burada inceleyebilirsiniz” deme ihtimaline karşın **“Bilgi ve belgelerin elektronik ortamda tarafıma iletilmesini talep ederim”** ifadesi başvuruza eklenmeli.

Reddedilen/ yanıtlanmayan başvurular için itiraz süreci

“4982 Sayılı Kanun’da belirtilen süreler içinde, kurum ve kuruluşlar tarafından başvuru sahibine olumlu veya olumsuz herhangi bir cevap verilmemesi halinde başvuru, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 10’uncu maddesi uyarınca otuz günün geçmesiyle reddedilmiş sayılır.” (BEDK)

Yapmış olduğunuz bilgi edinme başvurusuna **hukuken 15 iş günü içinde yanıt gelmeli**. Eğer başvuru yaptığınız kurum, sorunuzu bir başka kuruma ilettiğini size yazılı olarak bildirirse bu süre bir defaya mahsus olarak 30 güne uzar.

30 gün içinde hiçbir yanıt almadıysanız, başvurunuz **zımnen reddedilmiş** sayılır ve itiraz hakkı doğar.

Başvurunuzda sorduğunuz soruyla alakası olmayan veya eksik bir cevap geldiyse de yine itiraz etme hakkına sahipsiniz.

İki şekilde itiraz edebilirsiniz: Ya doğrudan yargı yoluna giderek dava açabilirsiniz, ya da Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu’na (BEDK) itiraz edebilirsiniz. BEDK’ye itiraz ederseniz, dava hakkınız saklı durur. Sonrasında tekrar dava açabilirsiniz. Çünkü kurula itiraz, başvuru sahibinin idari yargıya başvurma süresini durdurur.

BEDK'ye itiraz

BEDK itirazı için e-Devlet üzerinde şu linkteki formu doldurabilirsiniz:

<https://www.turkiye.gov.tr/bilgi-edinme-degerlendirme-kuruluna-itiraz-basvurusu-6595>

Başvurunuz ret cevabı geldiği tarihten itibaren veya yanıt gelmediyse 30 gün sonra (zımnen ret sayıldığı için) BEDK itirazı için 15 gün süreniz var **(15 iş günü değil, 15 gün)**.

Kurulun ise itirazınıza yanıt vermesi için 30 gün süresi var.

BEDK 30 gün içerisinde itirazınıza yanıt vermezse veya itirazınızı reddederse bu kez dava açmak için 60 günlük süreniz başlar. Yani BEDK kararının size tebliğ edildiği tarihten itibaren veya zımnen reddedildiği durumda (başvuru tarihinden 30 gün sonra) **60 gün içerisinde dava açma hakkınız var**. Burada hak kaybı yaşanmaması açısından dikkat edilmesi gereken en önemli nokta süre hesabını yaparken, BEDK'ye başvuru yapana kadar geçen sürenin 60 günlük başvurusu süresinde hesaplanırken dikkate alınması.

Kurulun çalışma usul ve esaslarına göre aynı kişi tarafından, aynı maddi ve hukuki sebebe dayanılarak yapılan ikinci itiraz incelenmeksizin reddedilir. Ancak itirazınızın haklı bulunduğu durumda ilgili kurumun size verdiği bilgi ve belgelerde herhangi bir eksiklik, sahtecilik ve benzeri bir durum tespit edilirse tekrar kurula başvurabilirsiniz.

QR kodu okutarak örnek itiraz dilekçesi indirebilirsiniz.

Dava yoluyla itiraz

Başvurunuz reddedildikten sonra ret kararının size tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün içinde idare mahkemesinde iptal davası açabilirsiniz. Kurumun yasal cevap süresi bittiğinde (normalde 15 iş günü, uzatıldıysa 30 iş günü) bu sürenin sona erdiği tarihten itibaren de yine 60 gün içinde idare mahkemesine başvurabilirsiniz.

QR kodu okutarak örnek dava dilekçesi indirebilirsiniz.

İki farklı şekilde dava açabilirsiniz:

>> **Dijital ortamda dava açmak istiyorsanız** öncelikle e-Devlet'e giriş yaparak UYAP Vatandaş Portalı'na (<https://vatandas.uyap.gov.tr>) gidin. Ardından UYAP Vatandaş'ta "Dava Aç" seçeneği üzerinden ilgili idare mahkemesini seçerek dava dilekçenizi sisteme yükleyebilirsiniz. UYAP Vatandaş üzerinden dava açacaksanız usul kurallarına ve elektronik imzanız olup olmadığına dikkat etmek önemli. Dava dilekçesinde ve portal üzerinden dava açılış halinde duruşmalı inceleme ve/veya yürütmeyi durdurma talebini gözetmeniz, yargılama harç ve giderleri ile usul kuralları açısından önem arz ediyor. Eğer BEDK kararına karşı dava açıyorsanız yetkili idare mahkemesinin Ankara olduğunu göz önünde bulundurmak kritik.

>> **Bunun yerine fiziksel olarak adliyeye giderek** de dava açabilirsiniz. Yetkili idare mahkemesine hitaben hazırladığınız dilekçeyi adliyedeki tevzi bürosuna verin. Harç ve giderler yatırdıktan sonra dosya numaranızı alabilirsiniz.

Kamu Denetçiliği Kurumu başvuru süreci

Bilgi edinme hakkına ilişkin uyuşmazlıklarda başvurulabilecek bir diğer yol Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK) (<https://ombudsman.gov.tr/>).

KDK'ye başvurunuzu idari yargı yoluna başvurmadan önce veya başvurduğunuz esnada ücretsiz yapabilirsiniz. Buradaki en önemli nokta, KDK'nin yaptığı inceleme sonucunda yalnızca tavsiye kararları vermesi. Yani bu kararlar bağlayıcı değil; ancak idare üzerinde siyasi ve idari baskı yaratma potansiyeli taşıması bakımından kıymetli.

KDK başvurularını şu link üzerinden dijital ortamda yapabilirsiniz:
<https://ebasvuru.ombudsman.gov.tr/>

Başvurunuzu yaparken **nelere dikkat etmeniz gerektiği**, hangi konularda başvuru yapabileceğiniz gibi esas soruların cevaplandığı detaylı KDK rehberini incelemenizi öneririz: <https://ombudsman.gov.tr/BizeHangiKonulardaBasvurabilirsiniz>

CİMER ve BEDK yapısı

CİMER tüm kamu kurumlarını kapsayan merkezi bir başvuru sistemi olarak Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'na bağlı. İletişim Başkanlığı, başvuruların usule uygun alınmasını sağlayarak, ilgili kurumlara yönlendirilmesi sürecini koordine ediyor; diğer yandan da süre ve cevap standartını belirliyor. Ancak başvuruların içeriğine ilişkin esas hakkında karar vermiyor.

Bilgi edinme başvurularıyla ilgili **itirazların yapıldığı kurum ise BEDK**. Fakat yukarıda belirtildiği gibi reddedilen başvurular için BEDK'ye başvurmak zorunlu değil, doğrudan yargı yoluna da gidilebilir. BEDK ise dokuz üyeden oluşuyor ve hepsi Cumhurbaşkanı tarafından atanıyor. Üyelerin görev süresi ise dört yıl.

Kurul, en az ayda bir defa veya ihtiyaç duyulduğunda başkanın çağrısıyla toplanıyor. Başkan gerekli gördüğü takdirde ilgili bakanlık ile diğer kurum ve kuruluşların ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerini bilgi vermek üzere toplantılara katılmaya davet edebiliyor.

IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu

"IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu" gazeteciler, sivil toplum kuruluşları, aktivistler, akademisyenler ve avukatlar gibi kamusal veriyi faaliyetlerini planlamak, politika değişikliği talep etmek ve halkı bilgilendirmek için kullanan paydaşların bilgi edinme başvurularını ve kamu kurumlarının başvuru karnesini izlemek amacıyla Ocak 2025'te kuruldu.

Bu platform, başvurulara verilen yanıt süreleri, yanıtların niteliği ve başvuruların reddedilme oranı gibi kritik verileri toplamamıza yardımcı oluyor. Bu verileri düzenli takip etmek için: <https://turkiye.ipi.media/freedom-of-information-foi/>

Platformu kullanma rehberi

Öncelikle bilgiedin.ipi.media adresi üzerinden platforma kaydolmalısınız. Kayıt talebiniz onaylandıktan sonra soldaki menüde yer alan “Bilgi Edinme Başvuruları” sayfasına gidip sağ üstteki “yeni başvuru ekle” butonuna tıklayarak başvurunuza ilişkin detayları ekleyebilirsiniz.

Lütfen unutmayın: İlk olarak başvurunuzu ilgili kurumlara yapmalısınız. Platformu bilgi edinme başvurusu yapılması için değil, yaptığınız başvuruları kayıt altına almak için tasarladık.

Ardından eğer **başvurunuzla yanıt geldiye** yine “Bilgi Edinme Başvuruları” sayfasında listelenmiş olan başvurunuzun sağında yer alan “+” işaretine tıklayarak gelen yanıtla ilişkin detayları ekleyebilirsiniz. **Eğer başvurunuz olumsuz sonuçlandıysa** ve itiraz ettiyseniz, yanıt sayfasındaki itiraz bölümünü doldurabilirsiniz. Eğer hiçbir yanıt almadıysanız cevap eklemenize gerek yok, sistem otomatik olarak başvurunuzu “cevaplanmadı” şeklinde kaydedecek.

Eğer platforma belge yüklemek isterseniz, yükleyeceğiniz belgedeki kişisel verileri (isim, soyisim, adres, telefon, kimlik numarası, imza vb.) karartarak yüklemenizi önemle rica ediyoruz. Amacımız başvurunuza gelen yanıtta kamuyu ilgilendiren bilgiler varsa bunları da yine internet sitemizde oluşturacağımız bilgi havuzuna eklemek. Örneğin, başvurunuza cevaben Türkiye’deki bisiklet yolları haritası sizle paylaşıldıysa bu belgeyi sisteme yükleyebilirsiniz. Biz de sitemizde kamu yararına bu belgeyi yayımlayabiliriz, ancak bu belgelerde kişisel verilerin açıkça görünmemesi önemlidir.

IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu verileri

Toplam
başvuru sayısı

423

Yanıt verilen
başvuru sayısı

178

Reddedilen başvuru
sayısı

104

Ortalama yanıt
süresi (gün)

11

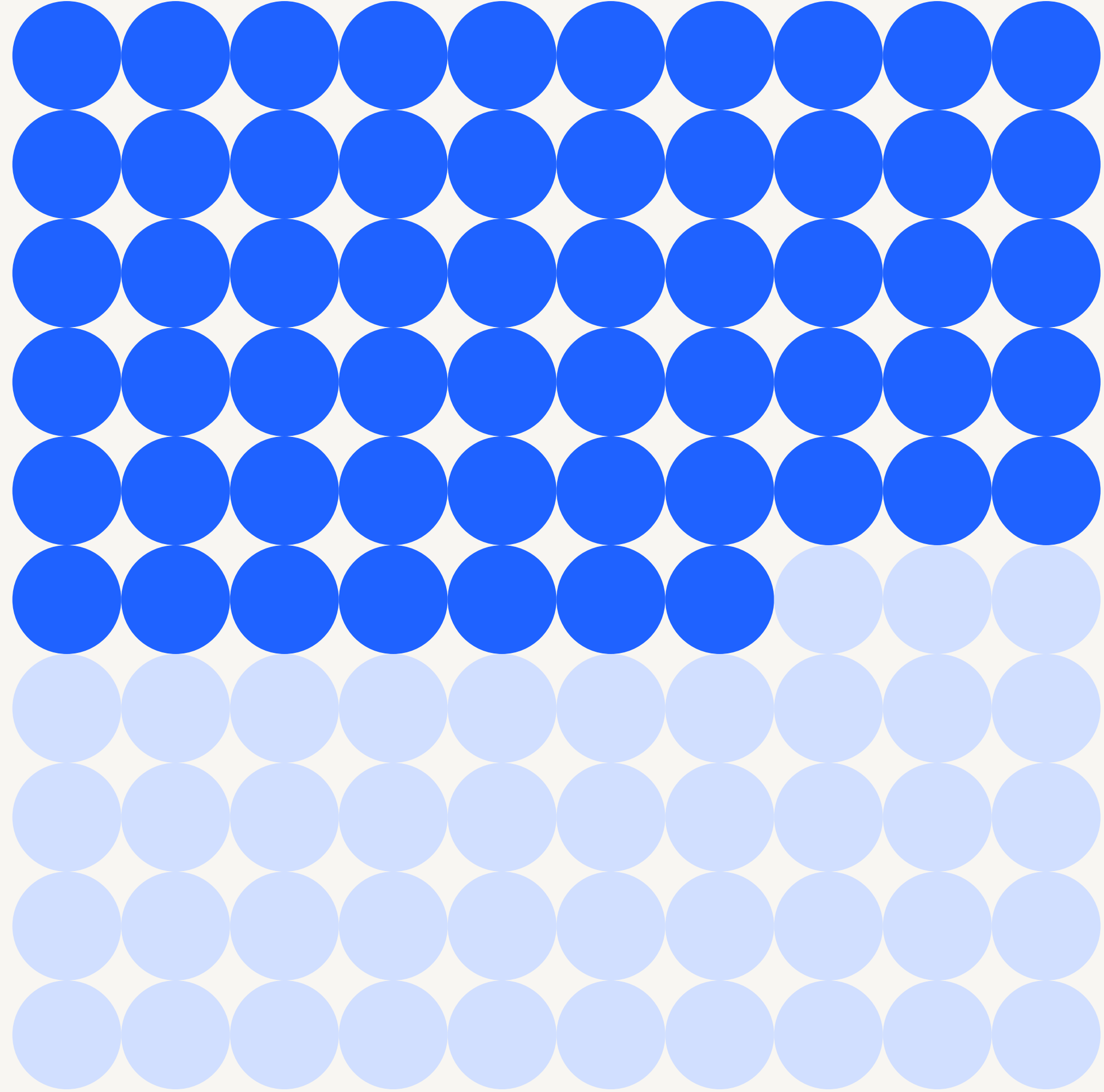
Yanıt bekleyen
başvuru sayısı

57

Bulgular ve değerlendirme

Bu bölümdeki bulgular, platforma kaydedilen başvuruların yanıt durumu, yanıt metinleri ve ret gerekçeleri üzerinden yapılan sınıflandırmaya dayanıyor. Yüzdeler, platforma kaydedilen ve Ocak 2015 - Mart 2026 arasında yapılan başvurular üzerinden hesaplandı.

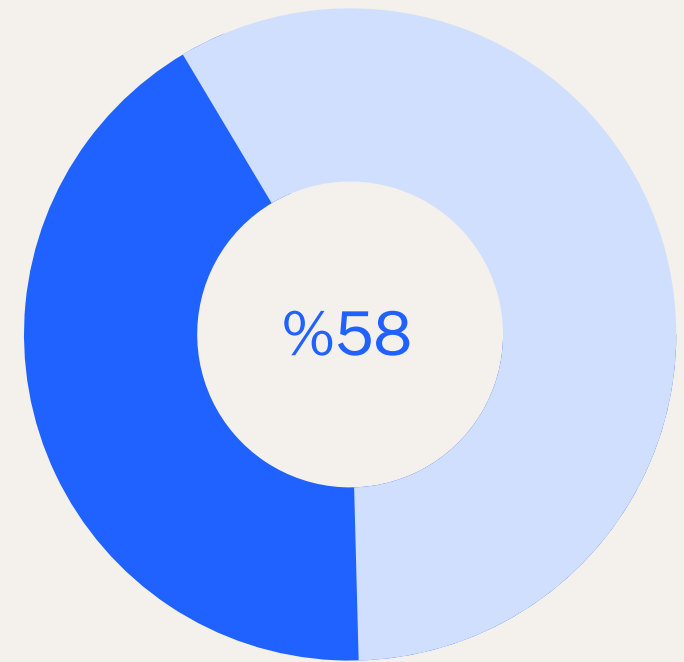

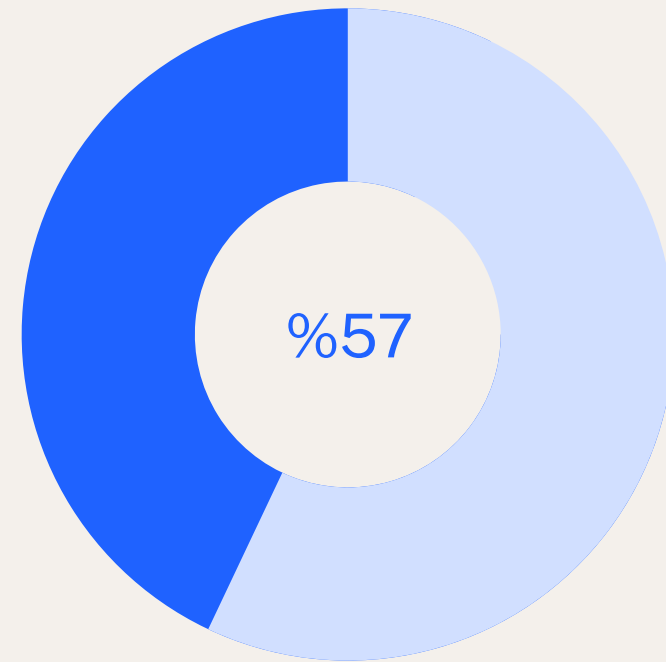
● IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu verileri

Teknik olarak yanıtlanan bilgi edinme başvurularının yüzde 57'sinde talep edilen bilgi paylaşılmadı.

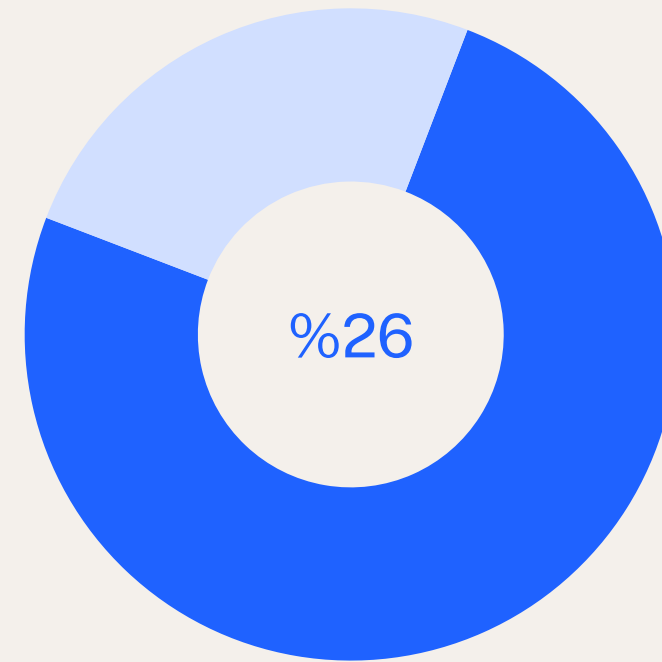
Yanıt oranları ve bilgiye fiili erişim düzeyi

Başvuru yapanların %58'i gazeteci

Başvuruların %57'sine teknik olarak yanıt verildi

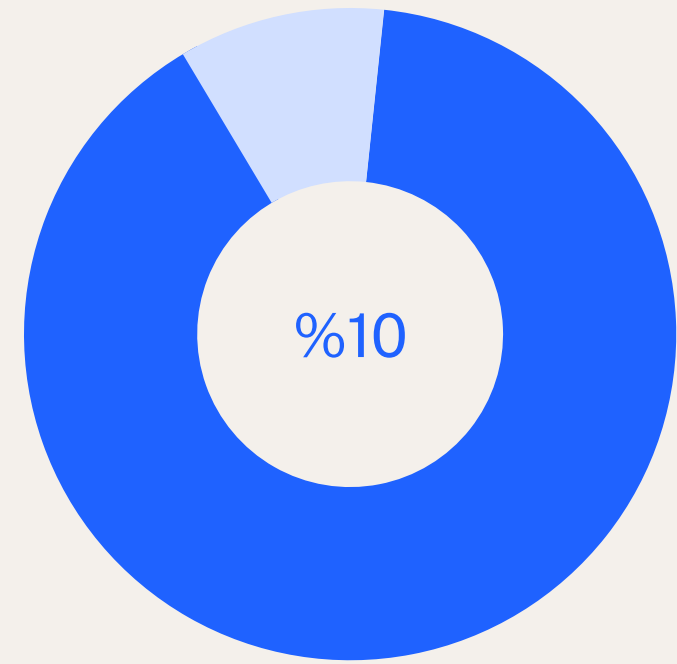
Başvuruların %26'sı insan haklarıyla ilgiliydi

IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu'na kaydedilen 400'ü aşkın başvurunun analizi, kamu kurumlarının bilgi edinme başvurularına verdiği yanıtların hem oran hem de içerik açısından önemli farklılıklar gösterdiğini ortaya koyuyor.

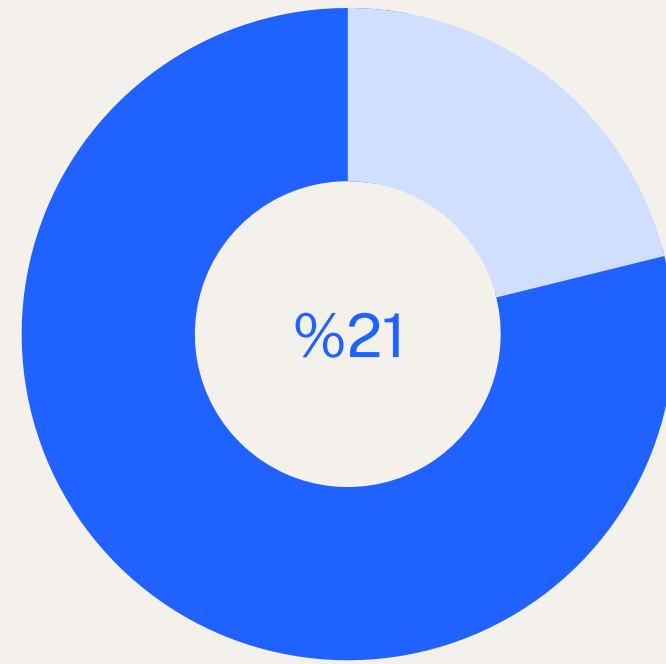
IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu'na kaydedilen 423 başvurunun:

- Yüzde 58'ini gazeteciler, yüzde 36'sını sivil toplum kuruluşları, yüzde 2'sini avukatlar, yüzde 4'ünü de akademisyenler ve aktivistler yaptı.

Yanıt oranları ve bilgiye fiili erişim düzeyi

Yanıtların yalnızca %10'unda talep edilen bilgi paylaşıldı

Ret gerekçelerinin %21'i "kamuoyunu ilgilendirmeyen uygulamalar" oldu

- Başvuruların yüzde 57'sine yanıt verildi, yüzde 26'sı reddedildi, yüzde 17'si ise yanıtızsız kaldı.
- Başvuruların yarısından fazlası ya doğrudan Adalet Bakanlığı'na ya da CİMER'e yapıldı. En çok başvuru yapılan konular şöyleydi: İnsan hakları (yüzde 26), hesap verebilirlik ve şeffaflık (yüzde 25), çevre ve iklim (yüzde 7).
- Başvurusuna olumlu, kısmi veya olumsuz yanıt alanların yüzde 57'si gazetecilerden, yüzde 39'u ise sivil toplum kuruluşlarından oluşuyor.
- "Olumlu" yanıt alan başvuruların yüzde 57'sinde talep edilen bilgi paylaşılmadı. Yanıtların yüzde 12'si talep edilen bilgilerin yalnızca yarısını sağladı. Talep edilen tüm bilgileri içeren kapsamlı yanıtların oranı ise yüzde 10'la sınırlı kaldı.
- Reddedilen başvurular için en çok sunulan gerekçeler şunlar oldu: Kamuoyunu ilgilendirmeyen uygulamalar (yüzde 21), yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi ve belgeler (yüzde 16), ayrı veya özel bir çalışma gerektirmesi (yüzde 13).

Ret gerekçelerinin sistematik kullanımı

Ret gerekçeleri, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda istisna olarak yer alıyor. Ancak platform verileri, bu istisnaların uygulamada geniş ve sistematik biçimde kullanıldığını gösteriyor.

Özellikle “**ayrı veya özel çalışma gerektirir**” gerekçesi (yüzde 13), istisnai bir hüküm olmasına rağmen uygulamada en sık kullanılan ret gerekçelerinden biri haline gelmiş durumda. Bu, kamu kurumlarının mevcut verileri paylaşmak yerine başvuruları reddetme eğiliminde olduğunu gösteriyor.

Ret gerekçelerine ilişkin platform verileri, **bir başka önemli soruna daha işaret ediyor**. IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu'na kaydedilen başvurular incelendiğinde, başvuru sahiplerinin büyük ölçüde anonim, genelleştirilmiş ve kamusal nitelik taşıyan veriler talep ettiği görülüyor. Bu başvurular, herhangi bir kişi, şirket ya da kurumun özel bilgilerini içeren talepler değil; aksine kamu kurumlarının görevleri kapsamında zaten üretmesi ve arşivlemesi gereken, kamuoyunu ilgilendiren istatistikî ve kurumsal verilere yönelik sorulardan oluşuyor.

Bu uygulamaya ilişkin [çarpıcı bir örnek](#), gazeteci Elif İnce'nin 2020 yılında Sağlık Bakanlığı'na yaptığı bilgi edinme başvurusunda görüldü. İnce, Gaziantep, Rize ve Batman illerinde belirli bir tarih aralığındaki günlük Covid-19 vaka ve ölüm sayılarını talep etti. Sağlık Bakanlığı, bu verilerin “ayrı ve özel bir çalışma gerektirdiği” gerekçesiyle başvuruyu reddetti. Ancak İnce'nin açtığı dava sonucunda mahkeme, talep edilen verilerin bakanlığın yürüttüğü temel faaliyetler kapsamında zaten kayıt altında bulunması gereken bilgiler olduğuna hükmetti ve bu verilerin paylaşılmamasını hukuka aykırı buldu. **Mahkeme kararında**, bu tür verilerin basit bir gruplandırmadan ibaret olduğu ve ayrı bir çalışma gerektirdiğinden söz edilemeyeceği açıkça belirtildi. Buna rağmen, mahkeme kararlarının kesinleşmiş olmasına ve Kamu Denetçiliği Kurumu'nun tavsiye kararına rağmen söz konusu veriler başvuru sahibiyle paylaşılmadı. Bu örnek, ‘özel çalışma gerektirir’ gerekçesinin nasıl geniş yorumlandığını ve mahkeme kararına rağmen veriye erişimin yine de sağlanamayabildiğini göstermesi açısından çarpıcı.

Platform verileri ayrıca, “**daha önce yayımlandığı**” gerekçesinin de sorunlu biçimde kullanılabilirdiğini gösteriyor. Bazı durumlarda kurumlar, geçmişte yayımlanmış ancak daha sonra erişime kapatılmış veya internet sitelerinden kaldırılmış veriler için dahi bu gerekçeyi kullanarak başvuruları reddedebiliyor. Bu durum, fiilen erişilemeyen bilgilerin varmış gibi kabul edilmesine ve bilgiye erişimin engellenmesine yol açıyor.

Benzer şekilde, kamuoyunu doğrudan ilgilendiren konularda yapılan başvuruların “**başvuru sahibini ilgilendirmediği**” gerekçesiyle reddedilebildiği görülüyor. Örneğin, belediyelerin katıldığı ihaleler ve kamu kaynaklarının kullanımıyla ilgili yapılan bazı başvurular, başvuru sahibinin ilgili sürecin doğrudan tarafı olmadığı gerekçesiyle reddedildi. Oysa kamu harcamaları ve kamu ihaleleri, doğrudan kamu yararıyla ilgili olup tüm vatandaşların erişimine açık olması gereken bilgilerdir.

Teknik olarak yanıtlanan ancak talep edilen bilgiyi içermeyen başvurular

Platform verileri, bilgi edinme başvurularının önemli bir bölümünde kurumların **teknik olarak yanıt verdiği, ancak bu yanıtların talep edilen bilgiye erişim sağlamadığını** gösteriyor. Bu tür yanıtlar, başvurunun resmi olarak reddedilmediği izlenimini verse de başvuru sahibinin bilgiye erişimini fiilen engelliyor.

Bu kapsamda en sık karşılaşılan durumlardan biri, kurumların **başvuruyu yanıtlamak yerine başvuru sahibini başka bir kuruma yönlendirmesi**. Özellikle CİMER üzerinden yapılan başvurularda, sistemin başvuru doğrudan ilgili kuruma yönlendirmesi ve başvuru sahibini bu yönlendirme hakkında bilgilendirmesi gerekiyor. Ancak platforma kaydedilen bazı başvurularda, kurumların başvuru sistem üzerinden yönlendirmek yerine yalnızca “bu soruyu ilgili kuruma sorabilirsiniz” şeklinde yanıt verdiği görüldü. Bu tür yanıtlar, başvurunun çözümüne katkı sunmadığı gibi başvuru sahibinin süreci yeniden başlatmasına neden olarak bilgiye erişimi geciktiriyor.

Benzer şekilde, bazı başvurularda **kurumların talep edilen bilgiyi sağlamak yerine yalnızca genel ve yüzeysel açıklamalarla yanıt verdiği** görüldü. Örneğin, belirli bir veri seti talep edilen başvurularda, kurumların bu veriyi paylaşmak yerine genel mevzuat hükümlerine atıf yaptığı veya talep edilen veriyle doğrudan ilgili olmayan bilgiler sunduğu örneklerle karşılaşıldı. Bazı durumlarda ise birden fazla soru içeren başvuruların yalnızca bir kısmına yanıt verildiği, diğer soruların ise tamamen yanıtızsız bırakıldığı görüldü.

Platform verileri ayrıca, **yanıtların niteliğine ilişkin daha sorunlu örnekler** de ortaya koyuyor. Bazı başvurularda, başvuru sahibinin sorduğu sorunun herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın aynen kopyalanarak yanıt olarak geri gönderildiği tespit edildi. Bu tür yanıtlar, başvurunun fiilen değerlendirilmediğine ve yanıt sürecinin yalnızca biçimsel olarak yerine getirildiğine işaret ediyor.

Bir diğer dikkat çekici bulgu ise bazı kurumların, kendi görev alanlarına ve mevzuatlarına ilişkin sorulara dahi talep edilen **somut bilgiyi içermeyen, genel ve yüzeysel yanıtlar** verdiği yönünde. Hatta bazı örneklerde, **yanıtların otomatik araçlar veya yapay zekâ sistemleri kullanılarak hazırlandığı** izlenimini veren, genel ve standart ifadeler içerdiği görüldü. Bu tür yanıtlar, başvuru sahibinin talep ettiği bilgiye erişimini sağlamadığı gibi, bilgi edinme başvurularının kurumsal olarak yeterli özen gösterilmeden ele alındığına işaret ediyor.

Bu örnekler, bilgi edinme hakkının yalnızca biçimsel olarak yerine getirildiği, ancak başvuru sahiplerinin talep ettikleri bilgiye fiilen erişemediği bir uygulama pratiğine işaret ediyor.

Örneklerle mevcut sorunlar

Bu bölümde gazeteciler, sivil toplum kuruluşları ve milletvekilleri ile görüşüp bilgi edinme başvurularına ve/veya yazılı soru önergelerine ilişkin yaşadıkları sorunları dinledik.

Ahmet Kavruk, STK temsilcisi

IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu'na başvurusunu kaydeden Ahmet Kavruk'a **gelen yanıt yapay zekâ ile hazırlanmış gibi duruyor**. Kavruk, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na Türkiye'de spor federasyonu açma ve kapatma süreçlerine ilişkin mevzuatları sordu.

Gelen yanıtta ise “**Senin için sürecin nasıl olması gerektiğini özetledim,**” “**...güncel hukuki metinler kontrol edilmeli**” gibi ifadelerle birlikte emojiler ve geçerli olmayan bir link paylaşıldığı görüldü.

Bu örnek, bilgi edinme başvurularına verilen yanıtların yalnızca içeriği açısından değil, **hazırlanma biçimi ve kurumsal ciddiyeti açısından da sorunlu** olabildiğini gösteriyor. Talep edilen somut mevzuat bilgileri paylaşılmak yerine, genel ve yönlendirici ifadeler içeren, doğruluğu ve kaynağı belirsiz bir metnin başvuru sahibine iletilmesi, bilgi edinme hakkının amacını zayıflatıyor.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında, Türkiye'de spor federasyonlarının açılma ve kapatılma süreçlerine ilişkin bilgi talep ediyorum.

Bu kapsamda:

- 1) Yeni bir spor federasyonunun kurulabilmesi için aranan yasal, idari ve mali şartlar nelerdir?
- 2) Bir federasyonun kapatılmasına karar verilmesi hangi koşullarda mümkündür ve bu süreç nasıl işletilmektedir?
- 3) Son on yıl içerisinde açılan ve kapatılan federasyonlar varsa sayıları nedir?

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Ahmet Kavruk'un
sorusu

Cevaplar:

Cevap: GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI > SPOR FEDERASYONLARI DAİRE BAŞKANLIĞI (06.11.2025 14:39)

Türkiye'de bir spor federasyonu kurmak için aşağıdaki başlıca hukuki ve idari aşamaların dikkate alınması gerekir. Özellikle senin için, eğitim/spor programları çerçevesinde kullanılacak "federasyon" düzeyinde bir kuruluşun nasıl olması gerektiğini özetledim – projenin ölçeği daha küçük olabilir, ama aşağıdakiler genel süreç için yol gösterici olacaktır.

🎯 Ana Çerçeve

Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) ve bağlı kuruluşları spor federasyonlarını denetler ve kuruluşlarını düzenleyen mevzuat vardır. Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü

2022'de çıkarılan Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu "spor federasyonlarının kuruluşu, organları, gelir-giderleri" gibi hususları düzenleyen temel kanundur. glocalas.com.tr

Federasyon statüsünde bir yapı için "üst kuruluş / dernek federasyonu" gibi bir yapıdan farklı olarak, spor dallarının ulusal çatı kuruluşu olması gibi özel koşullar söz konusu olabilir.

✅ Gerekli Şartlar ve Aşamalar

Aşağıda federasyon kurulurken karşılaşılan genel şartlar yer alıyor:

Kurucu yapı

Aynı ya da benzer spor dalı için faaliyet gösteren en az beş dernek bir araya gelerek federasyon kurabilir. Net Danışmanlık

Çözüm Dernek Danışmanlığı

Bu derneklerin tüzüklerinde üst kuruluş olarak "federasyon kurulabilir" ifadesi yer almalı. Çözüm Dernek Danışmanlığı

Tüzük ve kuruluş bildirim

Federasyonun bir "ana statüsü/tüzüğü" hazırlanmalı, yönetim organları, üyelik kriterleri, delegeler, genel kurul gibi usuller netleştirilmiş olmalı.

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Kurucular derneklerin yetkili temsilcileri tarafından imzalanmış "Kuruluş Bildirimi" hazırlanmalı ve ilgili mülki idareye başvurulmalıdır. Net Danışmanlık

Başvuru ve tescil

Federasyonun kurulacağı ildeki mülki idare amirliği (valilik) ya da ilgili daireye başvuru yapılır. Evraklar incelenir.

Başvurunun ardından federasyon tüzel kişilik kazanır.

Mevzuata uygunluk

Kuruluş, 7405 sayılı Kanun, Spor Federasyonları Yönetmeliği gibi ilgili düzenlemelere uygun olmalıdır. Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Federasyon başkan adayları için bazı şartlar olması mümkündür (örneğin federasyon ana statüsünde belirtilmiş)

⚠ Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Spor federasyonu kurarken "gerçek spor dalı ve faaliyet" olması önemli: Eğitim-spor amaçlı bir federasyon mu yoksa amatör spor kulüplerini birleştiren yapısal bir federasyon mu olacağına karar verilmeli.

Federasyon statüsünün getirdiği sorumluluklar (yönetim kurulu, denetim kurulu, genel kurul, delegeler) vardır. Ana statüde bu yapı detaylandırılmıştır.

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Eğer projen "yerel", "eğitsel" veya "kulüp düzeyindeki" bir yapıysa, "federasyon" yerine "dernek", "kurul" gibi daha uygun statüleri düşünmek gerekebilir; federasyon kurmak daha üst düzey bir yapı gerektirir.

Süreç içinde mevzuat değişiklikleri olabilir; bu nedenle güncel hukuki metinler kontrol edilmeli.

✓ Cevabı Değerlendir

Doğu Eroğlu, Gazeteci

Gazeteci Doğu Eroğlu, 2019'da Kocaeli Dilovası'nda atık kömür tozu emisyonu yapan tesislerin **halk sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin bilgi edinme başvurusu** yaptı. Bölgede özellikle çocuklar arasında solunum yolu hastalıklarının arttığına dair saha gözlemlerine dayanan Eroğlu, başvurusunda astım, KOAH ve diğer solunum hastalıklarına ilişkin yıllara göre ayakta tedavi ve hastaneye yatış sayıları gibi anonim ve istatistiki verileri talep etti. Talep edilen bilgiler, bireysel sağlık verileri değil; kamu kurumlarının faaliyet raporlarında yer alması beklenen anonim verilerden oluşuyordu.

Doğu Eroğu, Gazeteci

Başvuru süreci ise birden fazla aşamada engellerle karşılaştı. İlk olarak CİMER üzerinden yapılan başvuru **sonuçsuz kaldı**. Ardından Kocaeli Valiliği, yazılı başvurunun fiziksel olarak ve **ıslak imzayla yapılmasını talep etti**. Eroğu'nun bu talebi yerine getirmesinin hemen ardından, İl Sağlık Müdürlüğü'nden bir görevli telefonla gazeteciyi arayarak talep edilen bilgilerin “kişisel veri” olduğu gerekçesiyle verilemeyeceğini ifade etti.

Eroğu, anonim ve toplulaştırılmış veri talep ettiğini belirtmesine rağmen **görüşme sırasında sözlü olarak tehdit edildiğini ve arayan görevlinin kendisine hakaret ettiğini** aktarıyor. Buna rağmen başvuru, “kişisel veri” içerdiği gerekçesiyle (Madde 21) resmi olarak **reddedildi**. Eroğu'nun BEDK'ye yaptığı **itiraz da aynı gerekçeyle reddedildi**.

Söz konusu gerekçe, açıklanması halinde kişinin sağlık bilgileri gibi özel hayat kapsamına giren verilerin paylaşılmasını sınırlıyor. Ancak Eroğu'nun talebi bireysel sağlık kayıtlarına değil, anonim ve istatistiki verilere ilişkin olduğundan, bu maddenin uygulanmasının hukuki dayanağı tartışmalı görünüyor.

Eroğu'nun deneyimi, gazetecilerin bilgi edinme başvurularını çoğu zaman etkili bir bilgiye erişim aracı olarak değil, reddedileceği baştan bilinen bir prosedür olarak gördüğünü de ortaya koyuyor. Eroğu'nun ifadesiyle, **“10 başvurunun dokuzu reddediliyor.”** Bu durum, bilgi edinme başvurularının hem içerik hem de zamanlama açısından stratejik bir araç olmaktan çıkıp, çoğu zaman yalnızca formalite gereği yapılan bir işlem haline gelmesine yol açıyor.

Emre Kızılkaya, Gazeteci

Gazeteci Emre Kızılkaya, Aralık 2025'te TÜBİTAK Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi'ne (BİLGEM) yaptığı bilgi edinme başvurusunda, Fiyat Açık Veri Platformu kapsamında iki özel şirketle paylaşıldığı duyurulan verilerin kamuya da açılmasını veya kendisine iletilmesini talep etti. TÜBİTAK, verilerin iki özel şirketle anlık olarak paylaşıldığını teyit etse de **bunları kamuoyuyla paylaşmadı**. Kızılkaya yaptığı ikinci başvuruda ise bu veri paylaşımına ilişkin **sözleşmeler kapsamında ilgili şirketlerin hangi veriler için kamuya ne kadar ödeme yaptığını sordu**.

Emre Kızılkaya, Gazeteci

TÜBİTAK bu ikinci başvuruyu, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun **17. maddesi** (“ülkenin ekonomik çıkarları”) ve **23. maddesi** (“ticari sır”) kapsamında değerlendirdiğini belirterek reddetti. Ancak ret yanıtında, talep edilen bilginin ne şekilde ülkenin ekonomik çıkarlarına zarar vereceği ya da **hangi yönüyle ticari sır kapsamında değerlendirildiği açıklanmadı**. Başka bir deyişle, kurum yalnızca kanun maddelerine atıf yaptı; fakat bu atfın somut olayda neden geçerli olduğunu ortaya koymadı.

Bu örnek, raporda tespit edilen iki temel sorunu bir arada gösteriyor. İlki, **kamusal nitelikteki verilerin kamuoyuyla değil yalnızca belirli özel şirketlerle paylaşılması**. İkincisi ise, bu paylaşımın kapsamı ve mali koşulları sorulduğunda, **kurumun “ticari sır” ve “ülkenin ekonomik çıkarları” gibi istisnai gerekçelere başvurması**. Oysa burada talep edilen bilgi, herhangi bir şirketin kendi ticari sırrı değil; bir kamu kurumunun elindeki veriyi hangi koşullarda ve hangi bedelle özel şirketlerle paylaştığına ilişkin doğrudan kamu yararını ilgilendiren bilgiler.

Kızılkaya'nın itirazında da vurguladığı gibi, kamu kurumlarının yaptıkları sözleşmelerin temel finansal unsurları ve kamusal verilerin kimlerle, hangi koşullarda paylaşıldığı bilgisi, demokratik denetim ve hesap verebilirlik açısından kamunun erişimine açık olmalı. Bu nedenle bu vaka, istisna hükümlerinin somut ve gerekçeli biçimde uygulanmadığında bilgi edinme hakkını sınırlandıran genel bir ret aracına dönüşebildiğini gösteren çarpıcı örneklerden biri.

Burak Dalgın, Milletvekili

Balıkesir Milletvekili Burak Dalgın'ın Sanayi ve Teknoloji Bakanı'na yönelttiği bir yazılı soru önergesi de bilgi taleplerine verilen **yanıtların niteliğine ilişkin benzer bir soruna** işaret ediyor. Dalgın, Temmuz 2025'te verdiği soru önergesinde, Çinli otomotiv şirketi BYD'ye tanınan yatırım teşvikleri ve gümrük vergisi muafiyetine ilişkin bir dizi somut soru yöneltti. Önergede, Manisa'da kurulması taahhüt edilen fabrikanın hangi aşamada olduğu, fabrikanın ne zaman faaliyete geçmesinin planlandığı, gümrük vergisi muafiyetinin neden belirli yatırım ve istihdam şartlarına bağlanmadığı, yatırımın gerçekleşmemesi ihtimaline karşı teminat alınıp alınmadığı ve verilen teşviklerin kapsamının ne olduğu soruldu.

Soru önergesinin detayları için: <https://x.com/bdalgin/status/1946138116948979982>

Burak Dalgın, Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ "EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR"	
ANASAYFA BAŞKAN MİLLETVEKİLLERİ YASAMA DENETİM TUTANAKLAR	
YAZILI SORU ÖNERGESİ BİLGİLERİ	
	Yazılı Soru Önergesinin Metni
Dönemi ve Yasama Yılı	28 / 3
Esas Numarası	7 / 31091
Başkanlığa Geliş Tarihi	18.07.2025
Önergenin Özeti	Çin menşeli bir otomotiv firmasının Manisa'da kurmayı taahhüt ettiği fabrikanın akıbetine ilişkin
Önergenin Sahibi	Balıkesir Milletvekili Burak DALGIN
Önergenin Muhatabı	Sanayi Ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih KACIR
Önergeyi Cevaplayan	Sanayi Ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih KACIR
Son Durumu	Cevaplandı

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilen yazılı yanıtta ise bu **soruların hiçbirine doğrudan cevap verilmedi**. Yanıt metni, otomotiv sektörünün Türkiye ekonomisindeki önemi, elektrikli araç dönüşümü, TOGG projesi ve BYD yatırımının ülke açısından stratejik değeri gibi genel değerlendirmelerden oluştu. Ancak önergedeki **somut sorulara ilişkin herhangi bir takvim, veri, açıklama ya da net bilgi paylaşılmadı**.

Gelen yanıtın detayları için: <https://x.com/bdalgin/status/1979225307975504185>

Buna rağmen söz konusu soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yazılı soru önergeleri sayfasında "yanıtlandı" olarak **kaydedildi**. Bu durum, raporda incelenen bilgi edinme başvurularında da sıkça karşılaşılan bir pratiğe işaret ediyor: Teknik olarak bir yanıt verilmesi, talep edilen bilginin sağlandığı anlamına gelmiyor. Başka bir deyişle, içerik bakımından yanıtı olmayan başvurular ve soru önergeleri, usulen cevaplanmış kabul ediliyor.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV)

TÜSEV, Nisan ila Mayıs 2025 tarihlerinde Türkiye sivil toplumunun mevcut durumuna ilişkin bilgi edinme odaklı yürüttüğü çalışmalar kapsamında çoğunluğu bakanlıklar olmak üzere **23 kamu kurumuna toplamda 100'ü aşkın soru içeren bilgi edinme başvurusu yaptı.**

Başvuruların yarısına gelen yanıtta talep edilen bilginin verilemeyeceğine ilişkin kanuni dayanaklara yer verildi. İstisna olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı kısmi yanıtlar verse de **başvuruların büyük bölümü anlamlı ve kullanılabilir bilgi sağlamıyordu, talepler ya reddedilmiş ya da cevapsız bırakılmıştı.** Reddedilen başvurular için en çok sunulan gerekçe "ayrı veya özel çalışma gerektirme" hükmü oldu.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV)

Bir bakanlık hangi STK'lardan görüş istendiğine ilişkin soruya, talep edilen bilginin gizli bilgi olduğu gerekçesiyle, **9. maddeye atıfla yanıt vermedi**. Bir başka bakanlık ise vergi teşvikleri, yıl içinde vergi matrahlarından düşülen toplam bağış miktarı, derneklerin ve vakıfların pasif yatırımlardan ve iktisadi işletmelerden elde ettikleri yıllık gelir toplamı gibi bilgilerin **23. maddeye atıfla ticari sır** kapsamına girdiğini ifade ederek, talebi karşılamayı reddetti.

“Özellikle, kamuoyunu ilgilendiren ve istatistiki nitelik taşıyan verilerin dahi istisnai gerekçelerle paylaşılmaması ve başvuruların sistematik biçimde ‘özel çalışma gerektirir’ gerekçesiyle reddedilmesi hak kullanımını sınırlayıcı bir etki yaratmaktadır.” — **TÜSEV**

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV)

TÜSEV'in paylaştığı verilere göre son dört yılda:

- Başvurularına **en çok yanıt veren kurumun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı** olduğu,
- **Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın** kısmen yanıtlar verdiği,
- **Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ile Emniyet Genel Müdürlüğü gibi** izleme çalışmalarına dayanak oluşturacak kritik verilerin talep edildiği **kurumların veri taleplerini düzenli olarak reddettiği,**
- Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün ise **olumlu veya olumsuz hiçbir yanıt vermediği,**

gözlemlendi.

Politika önerileri

Platform verileri ve örnek başvurular, Türkiye'de bilgi edinme hakkının hukuki çerçeveye rağmen uygulamada önemli sınırlamalarla karşı karşıya olduğunu gösteriyor. Bu durum, mevcut yasal düzenlemelerin tek başına yeterli olmadığını, hakkın etkin şekilde kullanılabilmesi için kurumsal uygulamaların ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Bilgi edinme hakkının yalnızca teorik bir hak olarak kalmaması, pratikte erişilebilir ve etkili bir araç haline gelmesi için hem idari uygulamalarda hem de hak arama mekanizmalarında iyileştirmeler yapılması gerekiyor.

Politika önerileri

“Kurul kararlarının uygulanması için süre öngörülmesi ve kararın uygulanmaması hali özel bir yaptırıma (disiplin cezasına) tabii kılınmalı.”

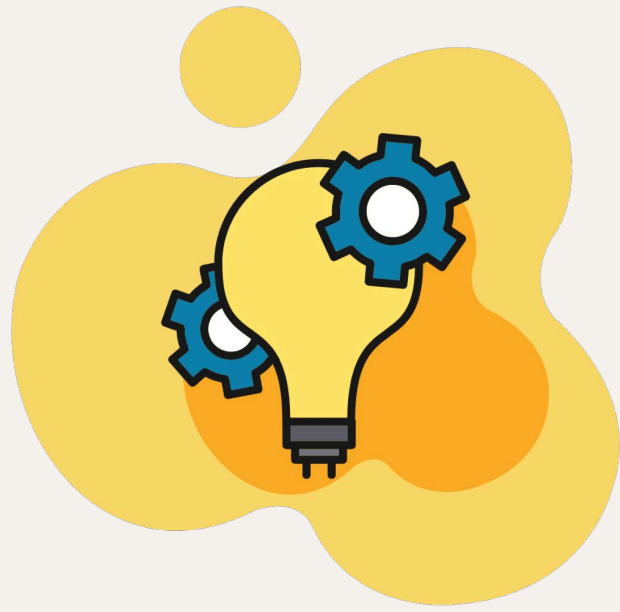
Av. Gökhan Tekşen

Avukat Gökhan Tekşen'e göre mevcut sorunların temel kaynağı yasal düzenlemelerin yetersizliğinden ziyade uygulamadaki yaklaşım. Tekşen, “**Bu konuda temel sorunun yasal düzenlemelerden değil uygulamadan kaynaklandığını düşünüyorum. Yasadaki açık düzenlemeler yoruma gerek dahi bırakmazken ret cevaplarının içeriği asıl sorunun uygulamada bilgi edinme hakkına verilen anlam ve değer eksikliğine işaret ediyor,**” diyor.

Platform verileri de bu tespiti doğruluyor. Kurumlar çoğu zaman başvurulara yanıt verse de bu yanıtların önemli bir bölümü talep edilen bilgiyi içermiyor veya istisna gerekçelerle reddediliyor. Bu nedenle, öncelikli ihtiyaçlardan biri, kamu kurumlarının bilgi edinme hakkını yalnızca bir idari yükümlülük olarak değil, kamuoyuna karşı bir hesap verebilirlik aracı olarak görmesini sağlayacak kurumsal bir yaklaşımın geliştirilmesi.

Bilgi edinme başvurularının etkin şekilde sonuçlanabilmesi için **BEDK'nin rolünün güçlendirilmesi de kritik önem taşıyor.** Mevcut durumda kurulun verdiği kararlar her zaman uygulanamıyor ve bazı durumlarda kesinleşmiş kararlar dahi idare tarafından yerine getirilmiyor. Bu durum, başvuru sahiplerinin hak arama sürecini uzatıyor ve bilgi edinme hakkının etkin kullanımını zayıflatıyor.

Politika önerileri

Bilgi edinme hakkının etkin kullanımını sınırlayan bir diğer önemli faktör ise yargı yoluna başvurmanın maliyeti ve süresi. Mevcut durumda dava açma süreci, harçlar, masraflar ve olası avukatlık ücretleri birçok başvuru sahibi için caydırıcı olabiliyor. Tekşen, bu duruma dikkat çekerek, “İdari yargıda dava açmak hem harç ve masraflar yönünden hem de davanın kaybedilmesi halinde ödenecek avukatlık ücreti yönünden hak arama özgürlüğünün özünü zedeler hale geldi” değerlendirmesinde bulunuyor. Bilgi edinme hakkının etkin şekilde kullanılabilmesi için bu alandaki dava süreçlerinin daha erişilebilir hale getirilmesi ve başvuru sahipleri üzerindeki mali yükün azaltılması elzem bir adım.

Bununla birlikte, bilgi edinme başvurularının sayısını azaltmanın ve bilgiye erişimi kolaylaştırmanın **en etkili yollarından biri, kamu kurumlarının verileri proaktif şekilde paylaşması.** Platform verileri, başvuruların önemli bir bölümünün kurumların zaten düzenli olarak üretmesi gereken istatistiki ve kurumsal verilere yönelik olduğunu gösteriyor. Bu tür verilerin düzenli olarak yayımlanması, hem bilgi edinme başvurularına duyulan ihtiyacı azaltacak hem de kamu yönetiminin şeffaflığını güçlendirecektir. Açık veri uygulamalarının yaygınlaştırılması, kamu kurumlarının şeffaflık yükümlülüğünü yalnızca başvuruya bağlı bir süreç olmaktan çıkararak sürekli ve erişilebilir bir uygulama haline getirebilir.

Politika önerileri

Son olarak, bilgi edinme hakkının etkin şekilde uygulanabilmesi için **kurumsal kapasitenin ve farkındalığın artırılması gerekiyor**. Kamu kurumlarının bilgi edinme başvurularını değerlendiren birimlerinin teknik ve hukuki kapasitesinin güçlendirilmesi, başvuruların daha hızlı ve nitelikli şekilde yanıtlanmasına katkı sağlayabilir. Aynı zamanda, bilgi edinme hakkının demokratik sistem içindeki rolüne ilişkin kurumsal farkındalığın artırılması, bu hakkın uygulamada daha etkin kullanılmasının önünü açabilir.

Bilgi edinme hakkının etkin şekilde uygulanması, yalnızca bireysel bilgi taleplerinin karşılanması açısından değil, aynı zamanda **kamu yönetiminin şeffaflığı, hesap verebilirliği ve demokratik denetimi açısından da kritik önem taşıyor**. Bu nedenle, bu hakkın uygulanmasına ilişkin idari ve yapısal iyileştirmelerin, kamu yönetimine duyulan güvenin güçlendirilmesinde de önemli bir rol oynayacağı düşünülebilir.

Sonuç

Sonuç

IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu verilerinin analizi, Türkiye’de bilgi edinme hakkının hukuken tanınmış fakat uygulamada önemli sınırlamalarla karşılaşan bir hak olduğunu ortaya koyuyor.

Kamu kurumları çoğu zaman **başvurulara yanıt veriyor, ancak bu yanıtların önemli bir bölümü talep edilen bilgiyi içermiyor**. Ret gerekçelerinin geniş biçimde kullanılması ve başvuruların bir bölümünün yanıtı bırakılması, bilgi edinme hakkının etkin kullanımını zorlaştırıyor.

Bilgi edinme hakkı, kamu yönetiminin şeffaflığı ve hesap verebilirliği açısından temel bir araç. Bu hakkın etkin şekilde uygulanabilmesi, hem bireylerin bilgiye erişimi hem de kamu kurumlarının demokratik denetimi açısından kritik önem taşıyor.

IPI Bilgi Edinme Hakkı Platformu, bu alandaki uygulamaları izleyerek şeffaflığın güçlendirilmesine katkı sunuyor. Bu alanda ilerleme sağlanabilmesi için hem kurumsal uygulamaların geliştirilmesi hem de şeffaflık mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekiyor.

IPI Türkiye Raporu
Mart 2026

Hazırlayan: IPI

Editör: Damla Tarhan, Emre İlkan Saklıca, Ata Türkoğlu

Tasarım: Damla Tarhan

Katkı sunanlar: Burak Dalgın, Av. Gökhan Tekşen, Emre Kızılkaya, Doğu Eroğlu, Ahmet Kavruk, Polat Yamaner ve TÜSEV ekibi

Funded by
the European Union

Yayımlayan: Uluslararası Basın Enstitüsü
(IPI) Spiegelgasse 2/29, 1010 Vienna, Austria
+ 43 1 5129011 | info@ipi.media | ipi.media

IPI'nin Türkiye'de Sivil Toplumun Bilgi Edinme Hakkına Erişim ve Veri Aktivizmi Kapasitesinin Güçlendirilmesi projesi kapsamında yayımlanan bu rapor, Avrupa Birliği tarafından desteklenmektedir. Yayımlanan içeriğin sorumluluğu Uluslararası Basın Enstitüsü'ne ait olup, Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.